Do budoucnosti letectví musíme investovat

V našem výcvikovém centru nevznikají jen licence, ale i kariéry, které umožnují pohyb lidí a ekonomik států, říká Marta Guthová, šéfka společnosti Czech Aviation Training Centre

Globální letectví prošlo v uplynulých letech zkouškou, již nepamatuje – covidová krize zastavila provoz, aerolinky měnily strategii a trh práce se dramaticky proměnil. To v kombinaci s následnými válečnými konflikty na Ukrajině a Blízkém východě ovlivnilo hospodaření tuzemského střediska výcviku pro piloty, palubní personál a letecké mechaniky společnosti Czech Aviation Training Centre (CATC). Navzdory tomu se jí pod vedením Marty Guthové podařilo nejen přežít, ale i vyrůst v respektovaného partnera předních aerolinek.

► Do vedení společnosti Czech Aviation Training Centre jste nastoupila v roce 2022, v době pandemie covidu-19, která načas zcela zastavila leteckou dopravu. Jak na tom CATC byla?

Stejně jako celé letectví velmi špatně. Covid způsobil to, co do té doby nezažilo. Necestovalo se a letecký personál se ocitl bez práce, lidé se museli rozhodnout, budou-li pokračovat ve své letecké kariéře a z vlastních úspor si udržovat licence. Výsledkem pro nás bylo, že z průměrné hodinové obsazenosti pilotních simulátorů 70 až 80 procent jsme měli jen okolo dvaceti procent za udržování kvalifikací většinou individuálních pilotů. Jinými slovy, měli jsme ohromné náklady a skoro žádné výnosy, takže firma byla tři roky ve velkém minusu.

V CATC pracujeme s nízkými maržemi, ale s nákladnými prostředky. Máme šest pilotních full-flight simulátorů, pohyblivých simulátorů napodobujících vše, co se v dopravním letadle může stát. Cena jednoho z nich před covidem byla deset až dvanáct milionů eur. V současnosti je o 40 procent vyšší. Těsně před covidem CATC nakoupilo dva nové simulátory A320 ceo/neo a B737 MAX, které jsme museli splácet. Po opětovném rozlétání flotily B737 MAX, která byla uzemněná po dvou tragických nehodách, se však změnily předpisy pro trénink pilotů, a proto jeden z našich nových simulátorů ztratil hodinovou prodejní cenu a stal se ekonomicky neudržitelným. Byli jsme ho tedy nuceni prodat. A najít nové klienty a nahradit ty, o které jsme během krize přišli.

► Jak se od doby před pandemií a válkou na Ukrajině změnila klientela CATC?

Nastal prudký odliv zákazníků, protože některé aerolinky využily doby covidu k restrukturalizaci výcvikových programů. Byli jsme primární tréninkovou organizací pro tuzemské ČSA a Smartwings a využili jsme doby covidu k vytvoření vlastní výcvikové organizace. Kvůli válce na Ukrajině jsme ze dne na den ztratili klienty jak z Ruska, tak z Ukrajiny, kteří tvořili až 40 procent našich zákazníků. Tím, že klademe důraz na kvalitu výcviku a vysokou profesionalitu našich instruktorů, se nám podařilo získat nové klienty včetně řady západoevropských aerolinek. V současnosti je naším největším zákazníkem Lufthansa Group, pod kterou patří Eurowings, Discover, a nově budeme trénovat piloty pro Cityline. Spolupracujeme také se společnostmi, jako jsou Scandinavian Airlines, Wizz Air nebo Israir.

► Už se letectví v Evropě oklepalo z krize?

Rychle se vrací k dynamice před pandemií. Ale nejen Evropa má zásadní problém, který bude definovat její růst – nedostatek kvalifikovaného personálu ve všech profesích. Podle předpovědí Mezinárodní asociace leteckých dopravců IATA a společnosti Boeing bude v příštích dvaceti letech potřebovat světové letectví téměř sedm set tisíc nových pilotů, přibližně stejně mechaniků a téměř milion palubních průvodčích. Evropa podle organizace Eurocontrol stále funguje na hraně kapacit, nejen letových, ale především lidských.

► Vidíte další potenciál pro české výcvikové centrum?

Určitě, zde přichází role organizací, jako je CATC. Jsme sice středně velká firma s obratem okolo 200 milionů korun, ale náš strategický význam je nesrovnatelně větší než naše velikost. Každoročně připravujeme stovky odborníků, kteří pak vstupují do kokpitů, údržby, kabiny i operačních týmů. Tím ovlivňujeme schopnost českého i evropského letectví růst, fungovat bezpečně a udržet konkurenceschopnost. V našem simulátoru a učebnách nevznikají jen licence, ale i kariéry, které umožňují pohyb lidí a ekonomik států. V případě Česka je přínos zcela konkrétní: podle odborníků

letecké odvětví generuje zhruba 2,4 procenta českého HDP a zaměstnává přímo, či nepřímo více než 80 tisíc lidí. Bez odborníků, které vzdělávají centra, jako je CATC, by tato čísla nebylo možné dlouhodobě udržet.

► V uplynulých letech byl také problém se zpožďováním dodávek nových letadel. Jak to ovlivňuje výcviky nových pilotů?

Je to zásadní problém a současně výzva, která mění priority celého letectví. Airbus má dnes backlog přes 8 600 letadel, z toho více než 88 procent tvoří A320/A220. Boeing u řady 737 prochází zpomalením produkce i přísnějšími kontrolami. Pro aerolinky to znamená, že i když mají poptávku, nemají dost letadel, aby ji uspokojily. Zvyšují se náklady, letadla stárnou, jsou déle v provozu a tlak na bezpečnostní standardy roste. A roste i význam výcviku. Pokud letadel nepřibývá tak rychle, jak by aerolinky potřebovaly, je o to důležitější, aby posádky byly perfektně připravené a flexibilní.

► Jak může CATC pomoci objevit a podpořit další generaci leteckých profesionálů?

Klíč k budoucí generaci profesionálů je jednoduchý: musíme začít mnohem dříve, než jsme byli zvyklí. Dnešní děti mají obrovské množství podnětů a informací. A pokud chceme, aby si vybraly technický nebo letecký obor, musíme jim ho ukázat včas, srozumitelně a atraktivně. Mrzí mě, že v Česku není povinná maturita z matematiky, základního jazyka pro logické myšlení a schopnosti řešit problémy, dovedností, bez kterých se piloti a pilotky, technici a techničky ani inženýři a inženýrky neobejdou. Záměrně zdůrazňuji ženský rod, protože tyto profese v současnosti zastávají i ženy, což je důležité, aby mladá generace věděla a nepovažovala je za čistě mužské. Snižování významu matematiky je nedůstojné a vede k tomu, že mladí lidé ztrácejí sebevědomí v technických oborech.

Proto jsme otevřeli CATC veřejnosti a oslovujeme druhý stupeň základních škol a střední školy. Program exkurzí jsme rozšířili o besedy s našimi odborníky – kapitány i kapitánkami, palubními průvodčími, inženýry i inženýrkami, instruktory i instruktorkami. Těchto setkání se ráda účastním, protože osobní příklad může být rozhodující pro to, kdy si studenti poprvé řeknou, že tak by mohla vypadat jejich budoucnost.

Naším cílem není jen vycvičit dnešní piloty, pilotky, techniky a techničky, ale i motivovat mladé muže i ženy, aby si dokázali představit kariéru v letectví. A dokážeme-li zasít tuto myšlenku v jedenáctiletých studentech, pak investujeme do budoucnosti nejen CATC, ale celého českého i evropského letectví.

► Co je cílem spolku Ženy v letectví, který jste nedávno spoluzaložila?

Založení spolku Ženy v letectví vzniklo z potřeby propojit ženy v celém leteckém ekosystému, od výrobních firem přes regulátory, aerolinky a letiště až po výcvikové organizace. Všude jsem potkávala skvělé profesionálky, ale často pracovaly izolovaně, bez prostoru pro sdílení zkušeností, inspiraci a vzájemnou podporu. V letectví záleží na detailu, týmové práci a schopnosti rozhodovat pod tlakem, a pokud chceme přitáhnout novou generaci talentů, musíme vytvořit prostředí, kde ženy uvidí, že jejich cesta je reálná, důstojná a vítaná.

Další důvod byl pragmatický. Pokud Evropa potřebuje v příštích 20 letech statisíce nových leteckých profesionálů, bez většího zastoupení žen se to nezvládne. Chci, aby letectví bylo otevřené všem, kdo mají talent a motivaci, ať je to muž, nebo žena. A pokud díky naší komunitě vznikne prostředí, kde se ženy mohou potkat s odbornicemi z vyššího managementu nebo se světovými odbornicemi a uvidí, že před nimi stojí reálné profesionální vzory, pak to má obrovskou hodnotu. Motivací tedy byl zdravý rozum a dlouhodobá udržitelnost celého odvětví. Talentované ženy nesmějí narážet na bariéry. Nikoli kvůli spravedlnosti, ale kvůli budoucnosti letectví.

► Co je pro vaši práci hnacím motorem?

Po třech a půl letech v CATC jsou pro mě nejsilnějším motorem lidi, kteří tady pracují, skupina profesionálů, kteří pro české letectví žijí a berou poslání kvalitního výcviku nejen jako svou profesní povinnost, ale i jako reprezentaci Česka v zahraničí.

► Jakou jednu profesní věc pro české letectví byste si přála?

Uskutečnění projektu, o kterém už nějakou dobu intenzivně jednáme – společného moderního centra odborného vzdělávání pro české dopravní letectví. Dnes máme v Česku několik organizací, které vychovávají různé profesionály, včetně například naší mateřské společnosti Řízení letového provozu České republiky, která školí řídící, CATC pro piloty a pilotky, palubní personál a techniky, Letiště Praha pak školí odborníky na provoz a bezpečnosti letiště.

Jsou to různé úkoly, ale se stejným cílem – bezpečné, moderní a udržitelné letectví v Česku a Evropě. A protože mnoho činností se prolíná nebo navazuje, dává smysl spojit síly a vytvořit integrované vzdělávací středisko, kde by se tyto profese potkávaly. Pokud se nám podaří tento projekt dotáhnout, posílí to postavení Česka jako centra leteckého vzdělávání v Evropě. Kdyby se mé přání splnilo, pomůže to nejen CATC, ale celému českému letectví na další nejméně dvě až tři desetiletí. ●

Aerolinky sice mají poptávku, ale nikoli dost letadel, například Airbusu A320 *(na snímku)*, aby ji uspokojily. Pokud jich nepřibývá, je o to důležitější, aby posádky byly perfektně připravené.